

Clujmarea

I. II. — No. 5.

Iunie 1937

I. Rentea

Flori

In acest număr semnează:

Ion Andreica
Lucian Breton
Mihail Lungianu
A. Mironescu
P. Murgeanu
A. Nicorescu
Const. Gh. Popescu
Octav Ruleanu
Ionel Şugariu

Exemplarul 10 Lei

GRUPUL „AFIRMAREA“

SPRIJINITORI :

ȘTEFAN ANDERCO
AUGUSTIN BACIU
LUCIAN BRETAN
IOAN LUCA
ALEXE NAN
ALEXANDRU NICORESCU
CONST. GH. POPESCU
OCTAVIAN RULEANU
ZENO SPARCHEZ
PETRE ȘTEȚIU
PETRU ȚIUCRA-PRIBEAGUL

COLABORATORI

CORNELIA A. BACIU
LUCIAN BRETAN
VALERIU CÂRDU
GH. CRIȘAN
D. HINOVEANU
ION LUCA
MIHAIL LUNGIANU
ION MAIOREANU
P. MURGEANU
ALEXANDRU NICORESCU
CONST. GH. POPESCU
IOAN RENTEA
OCTAVIAN RULEANU
LIVIU SELEȘ
IONEL ȘIUGARIU
GAVRIL STĂNESCU
TH. I. ȚUCANOVICI
PETRU ȚIUCRA-PRIBEAGUL
FELICIAN GH. ZACIU

- Rugăm stăruitor pe toți cititorii noștri să binevoiască a ne achita abonamentul anului expirat.
- Colecția anului întâiu frumos compactată se găsește de vânzare, într'un număr redus, la administrația revistei.
- Manuscrisele nesemnate de autor nu se iau în considerare.

ABONAMENTE :

Particulari	— — —	Lei 100
De sprijin	— — —	„ 300
Pentru instituții	— „	400
Exemplarul	— — —	„ 10

Afirmarea

Anul II. — No. 5.

Literară — socială

Junie 1937

REDACTORI: CONST. GH. POPESCU și OCTAVIAN RULEANU.

Aspectele culturale ale graniței noastre — Preludiu la o viitoare cercetare —

de OCTAVIAN RULEANU

Din clipa în care omul nu se poate depăși pe sine nu mai putem vorbi de-un fenomen cultural. Procesul de pătrundere în cultural își are baza în elementele depășirii din noi. Căci atâta timp cât noi trăim numai pentru noi, cultura în înțelesul real al cuvântului, nu poate exista. Obșnuit numim cult, un om care are un aspect și o înțelegere de adevărat »om«. În raport cu semenii săi omul nu poate fi decât civilizat, în măsura culturii care în acest punct se confundă cu știința și educația socială. Dacă nu este așa, atunci omul se numește astfel, spre a fi deosebit doar, de alte ființe ce n'au darul cuvântării.

Dar înțelesul culturii este mult mai extins. Creдем că el este în funcție de modul cum cineva știe să se uite pe sine și să trăiască în atmosfera superioară a culturalului. O asemenea trăire presupune un mediu favorabil în care să găsim factorii receptivi. Acest mediu nu poate fi susținut în provincie. Vorbim în general, de provincia cu prea puține posibilități de întreținere a ambianței. Din acest motiv viața noastră culturală s'a impus în Capitală. România nu este o țară de burghezi cu centre diverse, care să se evidențieze printr'o trăire proprie. Ci dimpotrivă; totul polarizează spre inima țării.

Să nu exagerăm însă, în constatări. Există și orașe provinciale unde cultura caută să-și facă drum. Am remarcat și noi adesea, asemenea nuclee. În special ne-am referit la Ardealul nostru. Problema cu acesta, nu este contrazisă. Căci cei ce susțin cultura în provincie sânt oameni cu mentalități aparte, neincadrați în ritmul de viață al provinciei. Ei sânt, sau admirăți în munca lor dintr'un orgolos snobism, sau în cele mai multe cazuri bârșiți și descu-rajați.

Restul provincialilor trăesc în cadrul strâmt al unei vieți larvare, cu prea puține antene de ridicare. Intr'o astfel de situație nu ar fi imposibilă o operă de cultură, dacă acești provinciali nu s'ar erija în cunoșcători ai tuturor problemelor de cultură, ceea ce îi face insipizi, defăimători și incapabili să cunoască și să admită adevărata valoare culturală.

Intervin apoi și diverse asperități lumescă. Politica atotstăpânitoare, și excesul de moralitate, al unor oameni care sânt imorali prin însăși constituția lor psihică. Răutatea sufletească o socotim mai imorală ca exhibițiile, adeseori nevinovate în intenții.

La mijloc stă de sigur, o totală neînțelegere. Epoca noastră nu mai poate fi privită prin ochiul moralei austere de acum trei decen-

nii. Condițiunile culturii evoluează. O mică specificare. Literatura de astăzi și mai cu seamă arta plastică nu mai corespund în limitele lor cu liniile naturii. Scrisul actual nu redă viața așa cum este ea, ci așa cum ar trebui să fie. Deci noi nu ne putem regăsi în ea, pentru că ea nu este fotografiere. Artă este vibrare sufletească, este expresia interiorizată și redată în sensul sufletesc fără corelație cu exteriorul.

Provincialul legat de realitate prin mizera existență a traiului cotidian ce nu-i permite aproape nimic înafara obișnuințelor gastronomice, a somnului, odihnei și-a luului, nu-și va putea nicicând însuși o artă ce nu se alătură simțurilor sale. De aceea va termina prin constatarea că astăzi nu mai avem adevărată artă și cultură și că în consecință, decadentismul este specificul vremii de azi.

Iată dar că am ajuns la punctul nostru de plecare. Cultura nu se poate dezvolta acolo unde omul n'are puterea evadării din sine. Or în provincie acest lucru este aproape imposibil.

Pentru regiuni limitrofe ca a noastră, chestiunea devine și mai dificilă. Apanajul cultural e susținut cu vie conștiință de intelectuali ce cred că vorbind în numele românismului, fac cultură națională.

Aceste preliminari odată stabilite, se înțelege că nu e chiar ușor, să întreprinzi un adevărat aspect al fenomenului cultural. Regiunea graniței de vest se întinde, pentru noi, dela Sighet până la Arad, Privirea noastră va surprinde deci, totul ce ar trebui relevat din Sighet, Satu-Mare, Carei, Oradea și Arad.

Precizăm dela început existența unor frumoase, realizări culturale. Alături de Cluj, Turda, Sibiu, Brașov și Mediaș, Oradea noastră ocupă un loc de frunte. Revista și grupul »Familia« este o operă de mare valoare, tocmai prin faptul că s'au ridicat capete de hulă împotriva ei. Zăvistia unor necunoscuți aculturali, pornită din interes egoist vine să confirme spiritul rămător al provincialului ce nu poate ieși din micimea sa sufletească.

»Familia« este centrul vieții culturale dela granița vestică. Și dacă în jurul ei s'au atașat și scriitori din alte regiuni este un sprijin în plus de a susține moralul localnicilor.

Despre alte activități, la timp. Deocamdată am creionat esențialul. »Familia« ar

putea cuprinde — de ar fi posibilă o înțelegere — întregul domeniu cultural al graniței. S'a arătat întotdeauna lipsa unei mari reviste regionale, nu ca manifestare îngustă de sectarism local, ci ca înglobare de valori folosite de cultura generală românești. »Familia« ar putea-o face.

Cercetarea noastră va urmări problema în mod general, pentru a reveni ulterior asupra fiecărui oraș de graniță. În acest chip sperăm, că vom putea aduce un real aport istoriei culturale.

Dacă »Familia« dela Oradea va fi reflexul caracteristic al culturii de aici, fără îndoială, că multe din calamitățile culturale actuale ar dispărea din regiune.

Și-atunci am purta cu mândrie, solia unui specific cultural dela granița cea mai amenințată a țării.

O stea căzuse...

Jucau pe ceruri licăriri de stele,
Prin lumi ce 'n veci de veci e sărbătoare,
Chiar fără glas de paseri și izvoare
Și fără joc și cântece de Jele...

Pierdut în vraja clipelor hojnore,
Visam din nou că te țineam de mână;
Eram din nou »flăcăul« dela stână,
Iar tu »mireasa« luncilor în floare...

Am poșosit cu gândul plin de tine,
Lângă fântâna din zăvoaiul poșii,
Unde văzură 'ntâia oră plopii
C' ai plâns privind cu dragoste la mine,

M' ai întrebat dacă mi-aduc aminte
De tot ce-a fost... ce-a înghițit uitarea...
Sorbindu-ți ochii dulci și verzi ca marea,
Îți povesteam nimiciuri înainte.

Ți-am spus apoi ce greu mi-e fără tine...
Și 'ncet durerea 'și depăna fiorul.
Când ai văzut cum mă secase dorul,
Ai plâns cu lacrimi calde și virgine.

Te-ai stins apoi prin tainice unghere,
În inserarea mută și pioasă...
O stea căzuse..., lacrimă duiosă
Iubirii noastre trudnice, stinghere.

Amurgul pal murise fără urme,
Lăsând cenușa-i sfântă pe vâlcele;
Și 'n plâns de fluer cântecele mele
Mureau în urma plânsului de turme.

P. MURGEANU

EVOLUȚIA COOPERAȚIEI ȘI DESVOLTAREA EI LA NOI

de ANDREICA IOAN elev la Liceul Comercial de băeți din Satu-Mare

Azi, când în actuala epocă domnește anarhia economică, când capitalismul se manifestă mai mult ca ori când printr'un individualism egoist care n'are cătuși de puțin în vedere interesele colectivității, și când ideea comunizării mijloacelor de producție în favoarea Statului, — prin lipsa totală de libertate de producție, circulație și distribuție, — câștigă tot mai mulți fanatici, este de datoria noastră să ne asociem într'un sistem care să înlocuiască atât individualismul cât și comunismul. Acest sistem nu poate fi decât sistemul cooperatist. Pe stindardul cooperăției stă scris: »Unul pentru toți și toți pentru unul«. Aceasta înseamnă că, cooperăția s'a așezat pe temelia solidarității fără de care n'ar fi posibilă, nici progresul nici viața! În cooperăție este democrație, democrație în adevăratul înțeles al cuvântului, adică bunul tuturoră e condus de toți! Capitalismul de face? Falsifică în fond democrația folosindu-se numai de numele ei frumos pentru a ascunde un fond urit. Scopul urmărit de cooperăție este social, adică înlesnirea traiului celor ce se asociază. Pentru a ne lămurii de scopul ce-l urmărește, e destul să studiem modul cum a luat naștere și ne vom convinge că ea s'a născut în mod instinctiv, dintr'o necesitate ușor simțită de cei interesați. Exemplu de acest fel de asociații economice avem o mulțime. E de ajuns să cercetăm mai cu deamănuntul crearea lor, din timpurile cele mai vechi și vom trage concluzia că ele s'au creat fără intervenția sau influența gânditorilor sociali..

Chiar Charles Gide spune; sistemul cooperatist n'a ieșit din creierul vreunui savant sau reformator, ci din însuși măruntaele poporului. Cercetînd studiul sociologilor, etnografilor, și al istoricilor vom avea posibilitatea să ne convingem că în societatea omenească s'a produs și se produce un fenomen biosociologic: împărțirea colectivității în două: un număr restrîns de conducători și o masă mare de conduși. Așa a fost, așa este, și așa va fi. Deci în această împărțire, miseria de sigur că a căzut pe capul marelui masse a păturii de jos, care la rîndul ei a căutat să reacționeze, în senzul că s'au asociat diferite persoane de diferite branșe de meserii cari să se ajute reciproc contribuînd fiecare cu un puțin cât de mic, — fie acesta capital fie muncă, — dar care unite să reprezinte o putere mult mai mare de cât contribuția unui singur. Așa luă naștere un curent nou care

avea de scop formarea de asociațiuni libere, cu caracter economic, în care membrii să fie bazați pe spiritul de solidaritate, de elevațiune morală cât mai desvoltată, dornici de a vedea realizate operele de interes obștească. Aceasta înseamnă a coopera, a urmări scopuri sociale sau culturale! Nu a avea în vedere numai câștigul personal, sau exploatarea fără milă a personalului salariat. Dar pentru ca toate acestea opere să se poată realiza, și pentruca totodată mișcarea cooperatistă să prospereze cât mai mult în desvoltarea ei, e nevoie de anumite condițiuni. Astfel trebuie să se știe că ori ce înjghebare în special cooperativă pentru a se putea realiza are nevoie de trei condiții: 1. Una de ordin politico-socială. Adică libertate de acțiune, și egalitate între elementele cari se asociază. 2. Una de ordin cltural: Un nivel cultural mai ridicat care să permită o înțelegere largă și o pătrundere adâncă a necesităților economice. 3. Una de ordin economic: Satisfacerea unor necesități adânc simțite.

Cele trei condiții nu existau în toate părțile Ardealului. Necesitățile îi siliră pe proprietarii turmelor de oi din munții Carpați să se asocieze pentru a-și solidariza interesele. Așa luară ființă »Târlele Ciobănești« cu scopul de-a arenda mai avantajos pășunile din șesurile Munteniei, Dobrogei și bălțile Dunării. Tot în scopul de-a-și apăra interesele iobagii din diferite regiuni ale Ardealului se uniră și formară asociații cu caracter cooperatist. De remarcat este »Bruderlada« bășiiilor din munții Apuseni, »Tăurile« meseriașilor Români din țara Hațegului și Hunedoara, precum și soc. »Levantină« a negustorilor Români din Brașov.

De o adevărată mișcare cooperativă în Ardeal nu se poate vorbi decât la anul 1867, când Visarion Roman promotorul cooperăției Ardelene înființează la Rășinari »Soc. de păstrare și împrumut«. La anul 1871 se înființează banca Albina S. A. din Sibiu, director fiind Visarion Roman, acesta își propune ca din beneficiile realizate de bancă să încurajeze mișcarea cooperative la sate și orașe. Mișcarea cooperativă Ardeleană în timpul lui Visarion Roman a ajuns la o treaptă destul de înfloritoare dar ce folos că aceste cooperative nu aveau o independență administrativă și financiară deoarece depindeau completamente de banca Albina.

Cât privește V. Regat mișcarea cooperativă s'a început cam pe la anul 1860. Adevăratul creator și animator al acestei mișcări fiind considerat pe drept Spiru Haret care la anul 1881 înființează la Buzău prima cooperativă de credit. Mișcarea cooperativă începută de Spiru Haret este încurajată prin legea din 1903 când se crează »Casa Centrală a băncilor populare«, ca instituție de stat condusă și alimentată cu fonduri de către stat și având menirea de-a furniza împrumuturi băncilor populare sătești, precum și de-a controla administrațiile lor. Tot în scopul de a veni în ajutorul micilor cultivatori s'a creat la anul 1881 »Creditul agricol«, ca instituție de stat. La anul 1892 s'a reorganizat în sensul că s'a creat o puternică instituție centrală cu filiale în fiecare județ. Dela anul 1903—1906 Creditul agricol a avut rolul de »Casă Centrală a Băncilor Populare«. Prin felul cum a fost organizat Creditul agricol la noi s'a dovedit de-a nu fi corespuns nevoilor țărănimii din mai multe puncte de vedere:

1. Instituția era prea departe și străină de țărănime pentruca aceasta să recurgă la ea. Țăranul din lipsă de educație economică consideră o rușine să meargă să-și amănesteze recolta sau vitele.

2. Formalitățile pentru obținerea unui împrumut erau prea complicate, și țăranul nostru din principiu are groază de hârtie și legalizări, nerecurgând la ele decât în cazuri externe.

3. Autoritatea comunală, primăria, nu controla realmente obiectele puse în gaj și nici felul cum debitorul utiliza banii împrumutați. Din aceasta cauză Creditul agricol s'a desființat în 25 Februarie 1912. După aceasta dată nevoile de credit fiind satisfăcute de Băncile Populare. Legea din 1903 se referea întru totul la Băncile Populare ne-amintind nimic despre celelalte ramuri cooperatiste, cari au fost și ele organizate mai târziu prin legile din 1906, 1908 și 1910. Atât în cooperativele din Ardeal cât și în cele din Vechiul Regat domină numele celor doi promotori internaționali ai cooperației: Schultze--Delitzsch și Reffesen, ai căror sisteme au fost aprobate în întregime de Vișarion Roman și Spiru Haret. Astfel în V. Regat prin legea din 1903 se aplică sistemul Reffesen care se referea mai mult la organizarea cooperativelor sătești care aici erau mai bine organizate..

Acest sistem se caracteriza prin:

1. Responsabilitatea solidară și nemărginită a membrilor.

2. Constituirea unui fond de rezervă indivizibil între asociați și transformabil operilor de binefacere în caz de dizolvare a societății.

3. Gratuitatea administrativă, exclusiv contabilul.

În Ardeal fiind mai bine organizată, cooperația orășenească se aplică sistemul Schultze--Delitzsch, deoarece prevedea că membrii asociați pot aparține la diferite meserii, posedând un capital cât mai mare și împărțit în acțiuni, care dau dreptul la dividend. Cu tot ajutorul dat de stat, atât prin legi speciale cari favorizau înființarea lor, cât și prin ajutorul bănesc care le asigura existența, societățile cooperative în special cele de producție și consum, din V.-Regat au avut un sfârșit dezastruos. Aceasta din cauza relei organizări și lipsă de conducători iscusiți care să fie demni de funcțiile ce li sau încredințat. În afară de aceasta se putea spune că era mai mult o mișcare cooperativă fără cooperatori, deoarece nici 10% din totalul membrilor înscrși nu aveau conștiința cooperației. Erau mai mult cooperatori benevoli sau oficiali, nu cooperatori conștiinți. Azi regimul nostru cooperatist este reglementat prin legea din 1935, care prin felul cum clasifică societățile cooperative și Centrala Cooperativă de Control și sprijin financiar este considerată ca fiind cea mai bună din câte sau votat până acum. Are marele avantaj pentru membrii asociații când prevede, că nici un asociat nu poate subscrie mai mult de 100 părți sociale. Scopul a fost să aducă la același nivel pe membrii asociați, făcând să dispară deosebiriile dintre aceștia. O derogare importantă dela regimul societăților este că ori care ar fi felul răspunderii »Falimentul societății nu atrage după sine falimentul asociațiilor«. Legiuitorul a prevăzut aceasta pentru a încuraja înființarea de soc. cooperative prin participarea a cât mai mulți membrii. Munca depusă de conducătorii noștri actuali pentru unificarea legislației noastre cooperatiste, dovedește marele rol pe care-l joacă cooperația în dezvoltarea noastră economică. Cel mai favorabil teren pentru aplicarea principiilor cooperatiste îl oferă agricultura. La noi sau făcut multe efortări pentru creierea unei mișcări cooperatiste puternice dar s'a reușit numai în parte, deoarece s'a lucrat în domeniul unde condițiunile nu prea erau favorabile iar acțiunile de organizare nu erau precedate de o pregătire culturală bine organizată.

Cu toate că suntem o țară »eminentemente agricolă«, trebuie să recunoaștem că agricultura noastră nu dă astăzi producția care ar trebui nici calitativ, nici cantitativ. În aceasta privință s'a emis ideia că scăderea producției s'ar datoră parcelării proprietății, și ca să fi bine să revenim la sistemul marelor proprietăți dinainte de marea reformă agrară din 1921. Susținătorii motivau aceasta prin faptul că țăranul din lipsă de capital și de o educație agricolă va semăna mai puțin și va lucra pământul mai prost. Aceste afirmări îi putem răspunde că pământul nu se mun-

cește mai prost ca în trecut, — căci un ogor mic să muncеște mai ușor ca o moșie mare, — și nici nu se seamănă mai puțin, prin urmarea producția nu trebuie să fi scăzut: dar trebuințele țaranului s'au înmulțit căci altfel este viața unui sclav, sau iobag și alta a unui om liber, gospodar. Adevărată cauză a acestei scăderi constă în lipsă unei pregătiri tehnice și a unei organizări economice, în pătura micilor agricultori. Redresarea acestei situații nu trebuie căutată decât în cooperatie, în asocierea voluntară, care să unească micile capitaluri țărănești, micile lor parcele de pământ, micile lor puteri de muncă spre a produce cu o tehnică mai perfecționată, cu o cheltuială mai mică, și într'o cantitate mai mare. Nu trebuie să creadă că prin această se atinge proprietatea individuală, din contră, scopul cooperației este de a nu înlătura proprietatea individuală, ci de-a o generaliza.

Pentru atingerea acestui scop trebuie să ne folosim de toate mijloacele posibile cum ar fi; Invățământul cooperativ, Conferințe, Presa, Expoziții Cooperatiste, Filmul, Propagandă făcută de organele de control cu ocazia vizitării unităților cooperative, congrese culturale etc.

Jurnalele și scrierile cu caracter cooperatist nu trebuie să limiteze la familia cooperatoriilor, ci să pătrundă cât mai adânc în masele populare pentru a le convinge de îmbunătățirile pe care le aduce cooperația în alimentarea situației lor morale și materiale. Din punct de vedere material, cooperația poate pune la dispoziția micilor agricultori mijloacele pe care un agricultor singur nu și le-ar putea procura. Exemplu, o mașină de treerat sau organizarea unei stațiuni speciale pentru creșterea unei rase de animale. În al doilea rând cooperația este o instituție de cultură: prin mijlocul ei se pot răspândi în masă populara conștiințele de tot felul, dezvoltându-se prin aceasta totodată o acțiune culturală și educativă cu mai mult spor decât dacă s'ar lucra izolat. Pornind de la cele ce sau întâmplat, și se întâmplă chiar azi, în mișcarea noastră cooperativă: lipsă de încredere în principiile cooperatiste în conducătorii unităților cooperative dese fraudе, enorme pierderi, giungem să ne punem noi însine în trebarea. Care va fi viitorul cooperației noastre? Unde vor ajunge cooperatori care s'au asociat pentru opere așa de mărețe? Desigur că numai în pușcării. Si atunci se pune importanta problemă a educării noastre, a tineretului, în aceasta direcție pentru a făuri o adevărată falangă de cooperatori. Unii au fost de părere c'ar fi imposibil a se crea azi buni cooperatori din fiii și școlarii capitalismului. Infierăm aceasta părere cu toată energia, afirmând că la noi nu există numai o clasă

de aristocrați, ci există și o clasă populară, care este baza țării și care a dat cele mai marcante personalități atât în viața noastră politică cât economică.

În dezvoltarea noastră economică sub un regim cooperatist țara are nevoie de fiii acestei clase, nu de cei ai capitaliștilor care în majoritate sunt străini, și de ajutorul cărora ne lipsi oricând. Interesele noastre naționale și economice pot fi mai bine asigurate prin cooperație care și ca practică și ca teorie, formează o mai solidă unitate sufletească și un mai sigur patriotism. Cooperația trebuie să fie școala desrobirii materiale de jug străin. Noi tineretul de azi trebuie să îmbrățișăm cooperația chiar din primele zile ale vieții noastre școlare, formând cooperative, — care fie că au de scop să satisfacă nevoia materialului de studiu necesar școlărilor lipsiți de mijloace, fie de a înființa cantine școlare, sau de a procura acestora îmbrăcămintea necesară, — să contribuiască pe deoparte la distrugerea sentimentului iubirii de arginți, — care este cel mai mare dușman al solidarității, — iar pe de altă parte să contribuiască la dezvoltarea sentimentului de comunitate între noi, precum și la îndepărtarea egoismului exagerat care ne domină. Crescuți în acest mediu educativ, desigur că se va trezi și cultivă în noi conștiința socială și curajul moral, fiind capabili să răspundem fiecare de ceea ce facem sau nu facem, exprimându-ne convingerea prin cuvinte și prin acte ori unde interesul moral al asociației l-ar cere. Pentru a ne da seama de realizările înfăptuite de cooperativele școlare pe teren economic și și cultural e destul să studiem progresele acestor cooperative din țările apuse, — unde izbânda pionierilor din Rochdale a avut o înrîurire așa de mare asupra dezvoltării cooperației, — mai ales asupra acelei engleze, — încât a întrecut chiar visul pionierilor făcând din Anglia pământul sacru al cooperației. Nu trebuie să uităm deasemenea că aici pregătirea viitorului cetățean cooperatist e făcută chiar de cooperație, prin »Comitetul central de educație«. În Franța cooperativele școlare desfășoară o intensă activitate pe terenul forestier, contribuind la educația forestieră a populației pe care o învață să semene și să planteze, contribuind totodată prin aceasta la opera de reimpădurire a țării. Dar mișcările cooperative, indiferent de felul lor, și indiferent de țara în care se organizează, nu se pot limita la hotarele lor, ci trebuie să fie într'o legătură continuă, pentru că deoparte să și asigure relații economice reciproce, iar pe de altă parte mișcările cooperative tinere din diferite țări să și însușească metodele și practicile mișcărilor mai vechi, mai bine organizate, pentru a-le aplica și al ei în țară atunci când le vor găsi că sunt bune.

Dinți rari, zgardă de câine, gușe de aur*)

— Basm —

de MIHAIL LUNGIANU

A fost odată, de mult, de mult, în împărat mare și viteaz, zis Roșu Împărat.

Acu împăratul ăsta a fost având trei fete, cărora le cam venise vremea de măritat. Și cum imi era cam bătrâior, ținea mult să le vază rostite la casa lor, să aibă cui să lase moștenire tronul și spada, că, bag-seamă, n'a fost avut niciun fecior.

Și, la vestea împărătească, buciumată 'n lungul și 'n latul împărăției și hăt departe peste hotare, mi-au venit feți-logoffeți și dintre supușii lui și din lumea largă necunoscută.

Dar care cum sosea, așa se 'ntorcea și 'ndărăt nu mai venea. Că, dacă da ochii cu fata cea mare, rânduită să se căpătuească 'ntâi, ea-i cerea ce-i cerea și, de pleca flăcăul să-i împlinescă gustul plecat era.

Acu împăratul vecin cu împărăția lui, Alb Împărat, avea la rându-i trei feciori și nici o fată. Și le cam venise și lor rândul să se 'nsoare.

Și, într'o bună zi, cu voea dela împărat, a plecat întâi fratele cel mare. Dar, cum s'a cam dus, dus a fost. A plecat și al doilea și a pățit la fel. Și a venit rândul și celui d' al treilea. Când a auzit Alb Împărat, că vrea să plece și el după ceilalți frați, a 'nceput să ofteze, să se vaicăre și să plângă cu amar:

— Ascultă fecioru' tatei! Nu te 'ncumeta tinerețelor tale și nu porni la drum, că d'o, fi să te prăpădești și tu, or să nu te mai 'ntorci, cum s'a 'ntâmplat cu frații tăi, 'o fi vai de pustiile mele de bătrânețe, 'o rămâne tronul făr' dă urmași și țara făr' de stăpân.

El, nu și nu, să se ducă și mai multe nu.

Dac' a văzut, și a văzut, Alb Împărat că nu poate s' astâmpere, cu sfaturile lui de părinte, pornirile tinerești ale feciorului său, i-a dat pască și *bască* să plece. A ținut să-i dăruiească însă și paloșul strămoșesc, cu care el n'avea ce să mai facă la ani înaintați, i-a spus să se 'ncrează 'n puterea lui în orice primejdii, că n'o să fie biruit niciodată. Și i-a mai făcut danie și un pui de șoiman, care sorbea zările, când se așternea pământului în fugă. Și a plecat tânărul încotro a văzut cu ochii. Și a mers și a mers, până a dat de palatul împăratului Roșu. S'a dus drept la el, să-i pețască o fată. Și dac' a dat feciorul de împărat ochii de cea mare, las' că nu i-a fost plăcut de loc, dar a rămas încurcat, că i-a fost pretins ea, ca dar de nuntă, capul lui »Dinți rari«. Cere atunci el îngăduință îm-

păratului să vază pe cea mijlocie, care i-a vorbit de capul lui »Zgardă de câine«. Încearcă apoi și la cea mică, și asta la fel cu celelalte, i-a rotunjit, că nu-l ia, decât dacă i-o aduce plocon capul lui »Gușe de aur«. Și, dintre toate fetele, i-a fost plăcut asta și tare mult ar fi vrut s'o ia de soție. Și a plecat el la drum și a mers și a mers, până ce zările s'au șters, când a dat de o răspântie de cărări: una lată, netedă, i bătută; alta 'ngustă, bolovănoasă, de umblat pe ea, așa știi, ca pe potecile de capre. Încotro s'o apuce el d' acum? Unde o da să găsească pe »Dinți rari«, pe »Zgardă de câine« și mai ales pe »Gușe de aur«? Stând el așa locului, nedumerit, zărește sub o tufă un bătrân, cu o barbă până 'n pământ și cu niște gene mari-mari, de le sălta cu cărja, când sta să se uite la om.

Cum a dat ochii cu el, tânărul i-a strigat vesel:

— Bună ziua!

— Bună să-ți fie inima, drumețule! Da' de unde și 'ncotro? i-a răspuns bătrânul.

— Vin din țara lui Roș-Împărat și merg să caut pe »Gușe de aur«, cine o fi ăla, să-i tai capu', să-l duc fetei celei mai mici a lui, drept dar den untă.

Unchiașul, săltându-și puțin genele, hohoti:

— He, că pe cumplit drum ai apucat, tânărule, că așa pare-mi-să fi! Câți s'au dus într'acolo, unu' nu s'a mai întors.

Și, ridicându-și sprâncenele:

— Până și feciori de împărat ca și tine!...

Că ce zici? Nu m'am' fost rugat de ei, s'o ia pe ici, pe cărare' asta bătută, să se 'ntoarcă la palatele și la părinții lor? Da' ei, nu și nu! Tinerețe nejudecată, ce să le faci?... Și d' acu, uite, imi vine să plâng de frumusețea ta, fecior de împărat. N'o lua pe cărare' asta cărpenoasă de la stânga, ce duce spre împărăția zmeilor, unde hălăduiește »Gușe de aur«, și »Dinți rari« și »Zgardă de câine«, după cari umblau frații tăi, cari odată duși, duși au rămas. Ia-o mai bine la dreapta și vezi-ți de zilufe, că-s tare scumpe, dragă moșule!

Dar feciorul de împărat n'a mai stat s' asculte jelanii lui, și, rostind ce avea de rost de la el, s'a și 'ndreptat ca vântul pe drumeacul ciulinos. Și-a mers cât a mers, până a dat d' o casă mare, cu ziduri 'nalte, cu porți largi. A ciocănit în ele mult și a văzut, a legat calul mai la o parte și s'a pus să iscodească, să vază ce și cum? Pe sub poartă, pe lângă țâțanile ei, a zărit în curte fel de fel de jivine, ca niște națe, dar mai mari, cu boturi lungi, cu dinți ca de greblă.

*) Va apare în volumul de basme: „Din țara lui Alb împărat” în ed. tura „Fundatia Regală Principele Carol”.

— Hm! Aci cată să fie »Dinți rari«, de care mi-a vorbit fata cea mare de împărat. Și s'a așezat la pândă.

Când da 'n spre seară a sosit, ca pe aripă de vânt, o măciucă. A izbit odată cu putere 'n porți, de le-a dat de pereți. Și toate oră, taniile din curte s'au pus pe măcălt, cătând în sus, până s'a lăsat din sbor o rață mare, iar în casă se vedea alergătură, se auzeau troncăntiuri de vase, venea miros de bucate. Pregăteau cina.

Feciorul de împărat, ce să facă? Să stea să mai aștepte, or să între 'năuntru!.. Și-a luat inima 'n dinți, a pășit în curte și de aci 'n casă. Trecând de acolo — până colo, a dat de o masă mare, pe care abureau mâncări calde, și la ea o fată frumoasă, par' că o cunoștea și nu știa de unde s'o ia. Aducea grozav cu fata cea mare a împăratului Roșu.

— Bună, masă, fată de împărat' grai feciorul..

— Poftim la ea, fecior de împărat! îi răspunse ea. Și drumetul nostru, nici una nici două, mi se alipări la ca și ia ceva de ici, ia ceva de dnico, până-și astâmpără foamea, știu cum stă omului bine, nici flămând de tot, da' nici prea sătul. Intră atunci, ca o furtună, o arătare, ca de pe altă lume: o slutenie, nici om, nici feară, c' un cap cât o ciutură, păros, cu ochi mari, genoși, cu barbă lungă, încălțită și cu o gură și cu niște dinți, mamă-mamă, să te 'nchini, să nu-l vizezi.

Rămăsese știut în prag, se uită, și nu-și venea să creadă: un murtior, așezat la masa lui și mâncând din mâncările, gătite pentru el? Scoate paloșul și dă să-l repeadă în străinul îndrăzneț. Dar acesta, ridicându-se dela masă:

— Dacă-i de luptat, stai, să ne luptăm, că tocmai ospătai puțin!

Și 'ncrușișează paloșul cu zmeul. Și minune, par'că i se părea fulg arma mare și grea, care cum atinse p'a dușmanului, a izbit-o cu atâta putere, că i-a făcut-o mici fărâmi. Atunci zmeul furios strigă la buzdugan și pe data ghioaga mare, ce lovise 'n poartă, intră pe ușe și trece 'n mâna stăpânului. Dar feciorul de împărat i se așine cu paloșul și buzduganul zboară ca un pai, întorcându-se de unde a venit.

Infuriat, zmeul cască gura, întinde ghearele să prinză pe voinic. Intr'o străfulgerare însă junghiul feciorului de împărat i-a intrat pe gât. Și a căzut znama într'un lac de sânge, fierbinte și negru.

În clip' aceea s'a auzit un fâlfâit de aripă și a zărit el zburând o rață mare, albă, iar fata de împărat nu s'a mai văzută.

Tot atunci au început să măcăe orătaniiile toate din curte și se apropiau frățelnic, și care nu i-a fost mirarea, când s'au pre-

făcut toate 'n oameni, tineri și frumoși, între care era și fratele lui cel mare. Și, după ce ospătează cu el de bucurie și dă și la toți, cei adevși la toți, că era mâncare și băutură să se sature o oaste împărătească, nu o mână de oameni, a tăcat capul zmeului, l-a dat fratelui său să-l ducă fetei celei mari a împăratului roșu și a plecat mai departe, să caute pe »Gușe de aur«.

Și a mers ce a mers, pân' a 'dat d' o casă, ca și cealaltă, pe priporul unui deal, în mijlocul unei păduri. Stă el ce stă, până se izbește iarăși buzduganul în poartă, de se dă în lături și unde-mi vede un furnicar de câini, cu zgărzi de cue, cari hămăeau și lătrau și urlau nebuni, fără să s' atingă însă unul de el, par' că li-era cunoscut și prieten. Și, intrând în casă, vede iarăși o fată tânără, pregătind cina:

— Bună masă, fată de împărat!

— Hai la ea, fecior de împărat!

Și mi se așează voinicul frumuseț și ospătează, că da 'n spre seară, când stă bine omului, să-și astâmpere foamea.

Când era așa pe la mijloc, nici flămând, da' nici sătul, hop o namilă mare 'n casă.

Se uita și nu-și venea să creadă. Ce să caute om pământean, la masă și lângă dragostea lui?..

— Ce mi te aduce p' aci, voinicule?

O Doru' să te vad!

— Așa? Să-ți dau atunci un odor, să mății mînte! Să-ți fac o zgardă la gât. Și, zicând așa, scoate paloșul și dă să-l repează 'n tânăr. Dar acesta, cât ai scăpara 'n amnar, a și sărit în sus, cu ioteganul în mână, izbind în al protivnicului, de l'a făcut mici fărâme.

Zmeul a strigat la buzdugan, dar și el i-a sărit din mână, atins de paloșul flăcăului. S'a repezit atunci cu ghearele și cu dinții să-l sfâșâe, dar șisul voinicului, i-a scurtat și drumul și viața. Și a pornit să curgă gârlă de sânge, ca focul de fierbinte și ca păcatul de negru. Și 'n clip' aceea a auzit un schelălăit de cătelușe pe sub masă și, uitându-se n'a văzut nimic și nici fata de împărat nu mai era la locul ei; iar jivinele din curte se apropiau, și, pigulind din cheagul de zmeu, se schimbau în oameni, tot unul și unul, tineri, și mândri foc și printre ei și fratele lui cel mijlociu. Și a ospătat cu ei feciorul de împărat, a tăcat capul lui »Zgardă de câine«, c' așa-l chema, și l'a dat fratelui său, care a plecat împreună cu toată liota de tineri, spre palatul împăratului roșu, să-l dăruească fetei mijlocii a lui; iar el s'a tot dus mai departe să dea de »Gușe de aur«.

He, și a mers

Pân' ce zările s'au șters

Și, în margine de zare,

Ca 'ntr'un capăt de cărare,

A dat de o leasă,
De o leasă deasă
Și în ea d' o casă,
Mare și făloasă
Și fecioru 'n loc să șeară,
Se pune frumos de pară.

Și iar a fost d' a venit
Un paloș tare grăbit,
Ce 'n poartă, când mi-a izbit,
Fieru 'n tândări i-a pleznit!
Și în curte, ce să vezi?
Ce să vezi și să nu crezi?
Tot nasmodii, bazaconii,
Drăcovenii și besedii,
Și apoi la mioneli,
Câte vrei, și pioneli!

He, foae verde-a fagului,
Așa-i firea omului,
Când simte că-i merge bine,
Tot de el mereu s'ar ține.
Și, în loc de lung oftat,
Mi s' apucă de cântat.
Așa mi s'a întâmplat
Și cu vița de 'mpărat,
Ce vedea și ce credea
Tot în doine mi-o izbea.
Și când în eas' a intrat,
La masă s'a așezat,
Și o fată d' a zărit,
La ea mi s'a și grăbit,
Tot privind-o, 'ndrăgostind-o,
Cuprinzând-o, sărutând-o.
Pân' ce vine-un neiculită
Și mi-l ia de gușuliță!...

A fost doar un vis, un cântec ș'o părere.
Feciorul de 'mpărat, cu gâtul străpuns, zăcea
sub masă, și zmeul mânca, benchetuea și pe-
trecea cu fata de 'mpărat. În fulica cât zece
și bea cât douăzeci și de ciudă și de bucurie.

— Auzi îndrăzneală un pui de țărăină pământeană, să-mi pătrundă 'n casă, să-mi mănânce mîncarea și să-mi desmierde iubita! bodogănia el mereu. Bea și chiuea, că a prefăcut pe dușman într'o biată curcă cu gușuliță de aur ca a lui. Și și-o desmerda singur și o desmerda și p'a dragostei lui. D' atâta băutură și bucurie a căzut apoi bleand și a nceput să sforăe.. Fata de 'mpărat s'a sculat și a dat să ridice de jos paloșul voșnicului, ce rămăsese sub masă, când s'a fost schimbat el în curcă.

Cum a pus mâna pe el, l-a și simțit însă cum zboară drept în gâtul zmeului, care a horcăit doar odată și s'a rostogolit jos.

În clip' aceea toate orătenii au intrat în casă și, adunând bobătele de sânge 'nghegă, se prefăceau în oameni și printre ei și feciorul de 'mpărat, schimbat în flăcău ca mai 'nainte. Dar fata de 'mpărat a sărit din locul ei, în

pielea unei curci mari și a nceput să zboare. Feciorul de 'mpărat după ea, pân' a prins-o de coadă. Dar, trăgând-o spre el, a rămas cu penele 'n mână și cu ochii 'n gol, uitându-se după ea, cum zbura pe sus, tot mai sus!...

Și, după ce a ospătat voinicul cu tovarășii lui de scârbă și de suferință d' o clipă, a tăiat capul lui »Gușe de aur«. L-a pus de cblâne și a plecat spre palatul împăratului Roșu. Când a dat pe la uncheașul cu sprâncenele până 'n pământ:

— Hei, moșicule, dă peodelele de pe ochi la o parte, și 'ntinerește, că te-ai mântuit de osândă. N'ai ce să mai păzești d' acu, c' am scăpat lumea și fetele de 'mpărat de blestemații de zmei.

Și, mergând la 'mpăratul Roșu și ducându-i capul lui »Gușe de aur«, fata s'a fost făcut, că nu vrea să-l ia de soț, că nu credea să fi omorît el pe 'nfricoșatul smeu și l-a pus să 'nșire din fir în păr, cum a fost. Feciorul de 'mpărat a povestit cum s'a luptat cu ceilalți doi zmei, cum i-a răpus și cum a trecut la »Gușe de aur«; dar, când a dat să spue de 'ntâmplarea cu fata, s'a fâstăcit de tot.

— Vezi că nici frații tăi n'au ucis pe cei doi zmei, cum s'au fost laudat la tata și la surorile mele și nici tu pe »Gușe de aur«?...

Atunci fete frumos, rătătit, uitându-se 'n jos, a zărit rochia fetei de 'mpărat cu poalele rupte și, dându-și cu palma peste frunte, i-a zis:

— Tu ai fost, dragostea mea?

Și ea:

— Eu am fost, ursitu' meu!

Și, socotind fiecare binele, ce și-au fost făcut, au uitat fetele împăratului de dragostea zmeilor, și feciorii împăratului alb le-au ierțat greșelile și s'au legat să trăească nedespărțiți în veac.

Și, aflând împăratul povestea, s'a bucurat tare, că i-au scăpat fetele de nagodele de zmei, și mai tare, că au luat de bărbați tineri pământeni și încă ce tineri, tot fete 'mpărătești de vița mare și nebiruită.

Și s'au pus să stăpânească unul din frații țara tatălui lor, a împăratului Alb, altul peste a socrului, împăratul Roșu, iar al treilea, cel mai mic, peste țara zmeilor, care-i mai rămăsese, că și aceea a fost cândva țară mare și bogată, numai că era secătuită de zangoniile acelea, și ajunsă pe mâna lui, a dat-o iarăși pe brazdă. Și au împărțit în pace și, de n'or fi murit cumva, împărătesc și azi.

Banalitate

Se dau umbre în vale de-a-dura,
Și drumul se târește pe labe 'n vizuină;
În geamuri, florile au fruntea plină
De gânduri mici și negre cum e mura...

Zărilor se culcă leneșe pe burtă
Și 'nchid în genele lor tot soarele;
Cerul nu-și mai ascute topoarele
Să cioplească pentru văz cale scurtă.

Pădurea-și plânge 'n murmur cântecele moarte;
Și gândul rumegă ca un vițel cuminte
Ovăsul timpului ce curge înainte,
Prin plete, prin surăs, prin doruri și prin
[soarte...

ION ȘIUGARIU.

Spleen

Ducea în căreă soare fiecare casă
Și fiecare ochi o reverie;
Poartă nu era unde să nu fie
Câine restegnit cu limba scoasă.

În apa cerului albastru se scâldau uli,
Turnuri de biserică și vârful de plop
Drumul era râu și gându șchiop
Număra puii din carte cum rād fuduli.

Plesnea dorut în inimă ca un vulpoi;
Și visul mic nu lega papucii lui Dumnezeu
Nici pletele iubitei de surăsul meu...
Amiaza se topia la soare și picura în mine,
[ca un sloi...]

ION ȘIUGARIU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pe strada amintirei

Pe strada aceasta am iubit și-am plâns
Și mi-am trăit cu voi copilăria...
Azi nu 'nțeleg de ce-am trecut
Pe strada unde mi-am pierdut
Și sufletul și voioșia...

O, nu mai sunt nici florile la geam!
La casa ei cu streșina-aplecată
Ca sufletu-mi de iale 'ngenunchiat
Nu mai aud nici răsuri adorat,
Nimic din tot ce-a fost odată!

Rămân o clipă 'ndurerat în prag
Și mă cuprind aducerile-aminte,
Ca niște stoluri negre peste zări,
Ca frunzele căzute pe cărări,
În toamnele copilăriei sfinte.

Odaia ei aceeași a rămas...
Cu-o iconiță 'n fund și-o candelă uitată,
Ce dragoste, sfioasă, a veghiat.
Și numai florile la geamuri s'au uscat...
Și ce frumoase surideau odată!

Pe strada voastră am iubit și-am plâns...
Azi nu 'nțeleg tristețea de pe stradă;
Sau sufletul din mine a tresărit
Când pragul casei l-am pășit
Și m'a cuprins pustiul din ogradă!...

INCREȘTĂRI

Probleme

G. Topârceanu

Va părea stranie, pentru unii, afirmația că am imaginea lui Topârceanu deși nu l-am văzut nicicând. Nu i-am văzut chipul nici odată și cu toate acestea imaginea nămășteanului, din județul Muscelului, feciorul adoptat de Iașii lui Teodoreanu, îmi apare persistent. Desigur imaginea aceia pe care ți-o conturează, în minte, sufletul poetului presărat în operele lui. Și sufletul lui Topârceanu nu a fost un suflet înșelător care să-ți lase o imagine ștearsă, confusă. A fost cel mult un suflet pădăuit, un suflet sbuciumat. De aceea imaginea lui ni-e clară și ni-i dragă.

Simțim și-acum vioiciunea spiritului său din »*Migdale amare*«, amărăciunea ironiei din ultima-i lucrare pe care conștiința lui de prieten devotat al scrisului a lăsat-o semenilor: »*Pirin Planina*«.

Dar Topârceanu omul nu mai este. Acest Topârceanu care adeseori spunea: »*Cu cât lucrez eu mai mult, citești mata mai ușor; și cu cât lucrez eu mai puțin citești mata mai greu*« s'a despărțit de noi spunându-ne:

»*Plec răzând de propria-mă aurer*

»*Că tuturor vă las această lume*

»*Dar tuturor vă zic: la revedere*«.

În țintirimul *Eternității* alături de alți sfinți ai gândului și scrisului românesc, putrezește inima creatorului parodiei românești. Sufletul lui îl simțim încă și va fi, împreună cu umorul lui robust, veșnic printre noi.

CONST. GH. POPESCU.

◆◆◆

Pentru unirea sufletească

Înainte de înfăptuirea Unirii nu s'a vorbit prea mult de Unire. Toată lumea politică însă, inclusiv poporul de rând, a conlucrat în modul cel mai armonios în aceasta direcțiune și întru desăvârșirea ei. Fără multe vorbe bombastice, dar cu multă chibzuință, meditații și tenacitate, prin acțiuni pozitive. — Toți au fost una și în aceasta privință nu i-a putut despărți nici o diferență de *condiții sociale, credințe politice* sau de ordin *confesional*.

Dela unire încoace, orice ziar deschizi, orice revistă citești, în fiecare loc nu găsești decât »apeluri« la »unire«, apeluri cari adesea vin tocmai din partea acelor care se străduiesc din răspuțeri să semene discordia între frați.

Dela unire încoace, *fapta nu mai concordă cu vorba*, cel puțin în aceasta materie: nu, și rivalitatea este cu atât mai mare cu cât termenii apelului la »unire« par a fi mai convingători.

Una dintre cele mai mari pacosti pe capul țării noastre o constituie certurile pe chestiuni *confesionale* dintre Românii aparținători celor două »biserici naționale« cum le decretează — cel puțin formal — Constituția țării. Discuțiunile pe aceasta temă sunt mai supărătoare decât oricari pe lume, fiindcă în nici o chestiune ființa omenească nu este atât de susceptibilă decât în privința: *confesiunilor sale*. Nici politica, nici chestiunile de ordin material sau de altă natură n'au provocat vreodată *dușmăni* atât de înverșunate caș certurile pe chestie de *credință*. Este un adevar constatat și verificat de Istoria Universală cu atâtea exemple încât ne dispensăm a le mai înșira aci.

Statul modern, ca organism politic, având menirea să se îngrijească de fericirea supușilor săi în domeniul pur *material*, pentru a pune capăt într-o măsură oarecare acestor certuri atât de dăunătoare conservării sale, a luat oarecare măsuri de stăvilirea acestor certuri *confesionale* transpunând problema *confesională* de pe panul preocupărilor etatice în cel al domeniului privat. Astfel apoi s'a podus în multe state, în special în cele din apus, »*separațiunea bisericeii de stat*«. Acest prin-

cipiu de guvernământ rezultat din rațiune de stat nu a putut fi însă aplicat în întregime nici până azi — și nu va putea fi aplicat nici în cel mai materialist stat din lume, Rusia Sovietică — fiindcă rămâne un adevăr etern că: *existența unui Stat se întemeiază pe spiritualitatea oamenilor ce-l compun și deci pe moralitatea lor, ceea ce fără religie nu se poate concepe.* Prin urmare, *religia rămâne temelia oricărui stat pe lume*, fie el chiar păgân, fiindcă aceasta procură omenirii *spiritualitatea și moralitatea sa.*

La noi aceste fricțiuni de ordin confesional între cele două biserici »naționale« sunt deadreptul absurde, întrucât ele se duc între persoane de acelaș neam. Tot atât de absurdă ar fi lupta între protestanții prusaci și catolicii bavarezi, cari tot nemți sunt, sau între protestanții anglicani și catolicii englezi. Dar Franța catolică n'are și ea protestanți? Nu i-a venit însă în minte nici unui francez de confesiune catolică să tragă la îndoială *originea franceză* a conaționalului său lutheran.

Aceste certuri sunt cu atât mai absurde întrucât ele nu au la bază vreun principiu dogmatic, de morală sau de alt ordin spiritual ori științific, ci este pur și simplu *de ordin material.*

Prozelitismul la noi în țară nu se face pentru a convinge pe vreun cetățean de altă religie să treacă la vreuna dintre cele două biserici »naționale«, sau ca aceste două biserici să se înțeleagă între ele, ci de a răpi ele între ele credincioșii pentru a asigura de cele mai multe ori *existența unui singur om.*

Statul, ca organizație politică, ar avea datoria să reglementeze aceasta problemă, care este absolut în dauna conservării neamului și-a țării. Un român greco-catolic din Ardeal va fi întotdeauna mai bun român cași un bulgar ortodox din cadrlater, care nu se va face român bun niciodată tocmai din spirit de conservarea națiunii sale din care face parte deși confesional este mai aproape de românul ortodox, decât de cel greco-catolic unit. Statul ca atare are datoria să intervină cu un ceas mai de vreme pentru stavilirea cu orice preț al acestui rău.

Răul acestea este apoi potentat și de către slujitorii altarului prin faptul că sunt siliți, să stăruie întru încasarea acelor biruri sau lecticale ce sunt legale, însă cari în urma atâtor prefaceri au devenit anacronice.

Rolul statului ar fi ca, răscumpărând toate aceste biruri dela toate bisericile de orice confesiune, să încadreze preoțimea într'un stat de salarizare uniformă ca pe oricari alți slujbași de stat, cum sunt învățătorii, ofițerii, judecătorii sau alții.

Din moment ce s'ar reglementa salarizarea în mod absolut onest a preoțimei — care este azi într'o situație de batjocură atât de salarizare cât și ca pensie fie pentru preot fie pentru văduva ori familia sa — și aceasta preoție nu ar mai trebui să recurgă la încasarea atâtor biruri sau lecticali de la particulari ca pentru: prohod, cununii, botezuri sau alte asemănătoare, ar dispărea orice tensiune dintre preoțimea celor două biserici naționale și dintre enoriașii acestor două biserici. Pentru că, să nu uităm, mulți enoriași mai mult din spirit de demagogie sau oportunistism, alții din absolută ignoranță, fac mai mult caz din chestia confesională la care de multeori nu se pricep de loc, decât din altele de resortul său oficial. Găsim slujbași cari poartă mai multă grijă bisericii — pe care nu o cercetează de altfel decât la Crăciun și în Paște — decât instituției pe care o conduce fără să aibă idee de deosebiri dogmatice ce le desparte.

Din moment ce statul ar reglementa salariile preoților în raport cu pregătirile lor, le-ar asigura un trai cinstit, iar poporul ar fi servit cu toate darurile dumnezeiești fără să aibă sentimentul unui bir, ar înceta și emulația dintre cele două biserici și chestiunea, din domeniul pur materialist, ar trece la cel dogmatic și spiritual între reprezentanții celor două biserici naționale, din care ar profita numai neamul și țara.

Câtă vreme însă statul va evita să reglementeze aceasta problemă în modul propus sau într'un altfel asemuior, el însuși va rămâne principalul vinovat.

Este departe de noi de a provoca polemici cu vreuna dintre cele două biserici naționale pe aceasta temă. Tocmai de aceea — deși am avea multe exemple de dat — am evitat să le înșirăm aci. Ca revistă de gândire ce este »Afirmarea«, care sesizează nu fără un sens oarecare multe probleme din viața statului, își împlințește numai datoria, punând în discuție și aceasta problemă vecinic actuală. O punem cu gândul curat și pe lângă afirmarea categorică că, pe lângă că suntem creștini, suntem *români*. Cei care se gândesc astfel nu vor înceta nici un moment de a o pune problema și acolo unde se făuresc acele legi cari au menirea să producă desăvârșita noastră consolidare, nu numai pe teren economic, dar și în, »cuget și simțiri«.

LUCIAN BRETAN.

Sarmana carte !

»Numai cărțile sunt esențiale«

Alexis Carrel.

Odată pe an vine și la noi vorba despre carte.

Se scriu câteva articole, se țin câteva discursuri, se agită un pic un pumn de oameni și apoi, în câteva zile, totul reintră în liniște.

Piatra funerară, pe care stă scris: »Aici zace sârmana carte« — se trage la loc.

Cu această neînsemnată agitație, odată pe an, nu se poate face nimic serios.

Cu această timidă și plăpândă săptămână a cărții, va trebui să treacă un secol, adică să se consume lent un întreg proces istoric, pentru ca litera scrisă să fie așezată pe locul pe care îl merită.

Este momentul să se avizeze la măsură eroide; să se stabilească un program chibzuit, întins pe un an întreg; este necesar să se facă o politică a cărții, așa precum se face o politică de stat.

De mulți ani de zile atenția și toate silințele oficiale sunt îndreptate exclusiv către sporturi. Tineretul a ajuns să trăiască într'un fel de mobilizare permanentă în serviciul sportului; școala însăși se găsește într'o mare suferință după urma acestor tendințe sportive exagerate. Sportul a ajuns o manie. După cum vom avea cândva prilejul să arătăm, el nu corespunde unei necesități și nu este în stare să rezolve nici o problemă.

Sportul nu poate fi o preocupare esențială și sub nici un motiv nu se cade să i se sacrifice acele îndeletniciri, care fertilizează ființa noastră morală pentru noi și pentru aceia care trăiesc în jurul nostru.

Sportul este steril. Un sportiv față de un muncitor intelectual, ne spune un sociolog, este ca o curtizană față de o mamă.

Considerăm sportul, așa cum se practică la noi, drept cel mai mare dușman al cărții. Goana după sport trebuie domolită, trebuie adusă la o justă măsură.

Prin toate mijloacele trebuie comunicat oamenilor că sufletul lor este o păragină dacă acolo pe altarul lor interior nu stă deschisă o carte.

Sufletul omului, fără carte, devine cuib de amărăciune.

Tinerețea, este drept, întrefine iluzia vieții, dar vine curând vremea când omul se simte sărac și pustiu, când nivelul vieții coboară.

Orizonturile vieții se restrâng. Măruntelile și meschinele preocupări de fiecare zi macină viața, până la sentimentul tragic și copleșitor că ea a fost numai un brilej de suferință.

Animalul se ofilește și odată cu el și bruma de suflet care s'a închiruit mereu. Numai cartea poate să modifice destinul interior al omului și să rămâne sentimentul morții premature.

Sunt adevăruri despre carte, de care toți oamenii ar trebui să se isbească la fiecare pas.

Cei care vor să ajute cartea s'ar cuveni să organizeze o vastă propagandă; prin toate mijloacele pe care le poate născoci secolul nostru; a propagandă de fiecare zi, de fiecare ceas, până în momentul în care necesitatea lecturii s'ar transforma într'o obsesie.

Să afle cât mai mulți și cât mai curând adevărul, pe care îl formulează înțeleptul Carrel: »Numai cărțile sunt esențiale«.

AL. MIRONESCU,

Plouă

Amurgul pal își lasă pânza-i dură
Peste câmpii și codri, în risipă,
Și dă răgaz pământului, o clipă,
Să-și stâmpere năstrușnică-i arsură.

La schit, în deal, tocase azi în pripă,
Căci seara e lipsită de căldură...
In liniștea molatică și pură,
Cântarea ploii ritmic se nfrică.

Incet, se scurge vremea ostenită...
Tu, lângă mine 'n țilț înghemuită,
Urzești amorul dintr'o carte nouă.

Zâmbind apoi mă prinzi de subțioară
Și-mi spui să-ți cânt un cântec la vioară.
Noi nu mai știm că-i frig și-afară plouă...

P. MURGEANU.

DĂRI DE SEAMĂ

CĂRȚI

Tudor Arghezi ✓

VERSURI

Ediții definitive.

Fundația pentru literatură și artă Regele Carol II. lei 120.

Di Tudor Arghezi este azi unul dintre cei mai admirați și mai bărfiți scriitori. Admirat de-acei ce l-au citit și l-au înțeles, bărfit de-acei ce nu l-au pătruns sau care pătrunzându-l îl invidiază.

În jurul talentului său, a geniului și genului său, deoparte și de alta s'au încăerat ambele tabere. Una îl apoteozează, alta îl ponegrește. Deasupra lor însă, calm și desinteresat, sihastrul își vede liniștit de slove, de potrivirea și reîmpropăierea lor. Iată însă că pentru împăcarea oarecum a spiritelor, dince în ce mai aprinse, intervine în mod fericit *Fundația*, tipărind *Cuvintele potrivite*, *Florile de mucigai*, *Stihurile de seară* și *Mărțișoarele* în volum, pentru a consacra astfel pe maestrul gândului și graiului românesc.

O tabără jubilează, cealaltă cedează. Noi ne-alăturăm satisfacuți acelor ce jubilează. O facem aceasta în mod absolut sincer. Și-o facem fiindcă nouă ni-s dragi stihurile frumoase.

Mihail Drumeș

INVITAȚIE LA VALS

roman — editura *Vremea* l. 65.

Autorul presimte dragostea și-o elogiază. Pentru a ajunge la reciprocitatea ei insistă evocând perseverența. Nu admite însă ca sentimentul iubirei să fie lăsat a intra în judecata minții din simplul motiv că aceasta i-ar strica farmecul. Și

din acest motiv, ținând seama și de felul cum își justifică acțiunea, dl. Drumeș pare să aibă dreptate. Și chiar o și are fiindcă, nu numai sentimentul iubirei dar și orice alt sentiment e dirijat, în afară de voința noastră mai mult sau mai puțin conștientă, de acea forță necunoscută care foarte adesea ne reglementează viața.

Dorel și *Michaela*, eroii romanului, sunt două ființe cari se iubesc evitându-se, sunt două suflete care se presimt deși în sfârșit se distrug.

Desfășurarea acțiunii o găsim firească, descrierea ei antrenantă.

»*Invitație la vals*« e romanul care va distra dar care va și indigna totodată pe lector. Nouă ni-a plăcut. Il recomandăm.

Cezar Petrescu:

— 1907 —

Mane-Techel-Fares — roman
Cugetarea lei 100.

Cartea aceasta am fi avut-o mai de timpuriu dacă autorul »*Intunecării*« n'ar fi avut ghinionul de a fi luat înainte de dl Rebreanu cu »*Răscoala*« d-tale. Dealtfel dl Cezar Petrescu și-a justificat întârzierea apariției printr'un interviu acordat *Adevărului* literar mai acum două luni și ceva. În fața lucrării, așa întârziată cum se zice că a apărut, ne vom spune și noi părerea pentru a iniția și îndemna viitorii lectori..

1907, volumul de față, fiindcă e vorba de o trilogie, e o introducere a celor ce vor urma. Ni se prezintă aci atmosfera care a precedat răscoala,

ținându-se a ni se dovedi că țaranul nostru nu era »pregătit« pentru aceasta. Ni se înfățișează însă măestrut, promiscuitatea arendașilor și mentalitatea proprietarilor. Într'un cuvânt ni se prezintă personagiile cari vor figura în vâltoare.

Cine a citit *Răscoala* dlui Rebreanu, cine așteaptă ceva precis, în afară de frumusețea descrierii, nu va fi satisfăcut de această introducere a dlui Cezar Petrescu. Sperăm însă că surpriza ne va fi rezervată în celelalte două volume ce ni s'au promis și pe cari li-așteptăm cu justificată curiozitate.

Mircea Damian

GHEORGHE ION MARIN

roman — editura *Naționalei-Ciornei*, lei 70.

Cine a citit »*Deacurmezișul*« și a reținut firea lui Dogaru, a putut lesne constata că Gheorghe Ion Marin din lucrarea de față și cu același nume, e același persoană. Cu alte cuvinte, dl Damian, după ce și-a descris în »*Deacurmezișul*« sbuciumul tinereții, dându-ne între timp *Om*, își povestește în *Gheorghe Ion Marin*, copilăria până în clasa șasea de liceu. Mai de parte nu o putea fiindcă cu aceasta își termină studiile. Numai că *Gheorghe I. Marin* nu se compară nici cu »*Deacurmezișul*« și cu atât mai puțin cu *om*.

Gheorghe I. Marin își are și ea frumusețile acelea brutale însă e o carte seacă. E o carte care-ți face impresia că-ți scrisă la comandă, din ambiție sau din necesitatea acoperirii

unor chestii materiale urgente. Mediul rural și mai cu seamă mentalitatea țărănească oltească pe care ar vrea, dl. Damian, să ni-o prezinte, e insuficientă, e banală. Credem că orice alt oltean ar fi putut scrie o asemenea carte..

Autorul pare să fie prea încrezut în talentul său de care și dă seama bine, talent care de data aceasta nu numai că nu l-a servit, dar parecă i s'ar opus chiar.

⊙

Nae Ionescu

ROZA VANTURILOR

ed. Cultura Națională lei 130.

DI Mircea Eliade (fost) asistent onorific la catedra de logică a dlui Nae Ionescu, a străns între copertele *Rozei vânturilor* articolele profesorului apărute între 1926—1933 în »Cuvântul« și alte câteva publicații. Cartea cuprinde articole din diferite domenii foarte interesante și foarte instructive gândindu-ne la autoritatea și erudiția atât a autorului cât și a colaboratorului dsale. E mai mult o Roză a spiritului decât a vânturilor.

Tineretul, în mâinile căruia am dori să intre această admirabilă carte, va ști desigur să aprecieze turburătoarea sinceritate a profesorului, prețuind așa cum se cuvine omul, autorul. Pentru că să nu uităm, și dl Mircea Eliade a avut grijă de aceasta că, »profesorul Nae Ionescu a isbutit să elădească cea dintâi filosofie românească«, deoarece și a ținut de o permanentă obligație »de a învăța pe oameni lucrurile simple și metodele elementare« deprinzând pe-acei de l-au înconjurat, să lucreze cu adevăratul elementare, cu realitățile.

»Roza vânturilor« e o carte în care se încheie o gândire a dăncă și curajoasă, e o lucrare de permanentă actualitate. O recomandăm cu înțelegere și cu căldură.

Nicolae Roșu

ORIENTARI IN VEAC

editura Cugetărea lei 75.

Dela »Dialectica Naționalismului« și până la »Orientări în veac« a fost un timp. Un timp în care nu ni-am putut opri asupra prea multor lucrări cu miez și bine încheiate în care să predomină spiritul naționalist sănătos.

Nu ni-am putut opri, nu fiindcă n'am putut, fiindcă n'am avut timp, nu ni-am putut opri fiindcă n'am avut asupra cui să ne oprim. Emil Cioran cu »Schimbarea la față a României« și Gabriel Drăgan cu »Forțele« dsale ni-au mai insuflat o doză de îndemn, ni-au mai oferit momente de reculegere, de viață. Incolo tot sentimentalism, tot romane, tot povești, tot afaceri. Așa că »Orientările în veac« ale dlui Roșu ni-au sosit chiar la timp. Chestiunile puse, pătrunderea și justificarea lor ni-au satisfăcut, ni-au entuziasmat. Ne îndoim însă de succesul de »librărie« a acestei cărți. Căci deși după spusa lui Carel, numai cărțile ar fi să fie esențiale, omul modern, și superficial de azi, caută numai cleveța, numai senzația. Și, în cazul de față, senzația n'o indică nici titlul de »Orientări în veac« nici coperta care nu-i deloc ispititoare. Dorim însă din suflet, să auzim, că această carte a intrat în cât mai multe mâni și inimi. Am avea cea mai mare satisfacție.

⊙

B. Jordan

TRENUL ALBASTRU

roman — Ideia — lei 60.

DI Jordan își variază, prin lucrarea de față, subiectele dsale favorite și mai la îndemână extrase din viața dascălimiei.

Descriindu-ne viața dintr'un târgușor de prin sudul Moldovei, de data aceasta, nu prea face mare ispravă. Ne prezintă

diferite mentalități subjugate de candanuri și nevoi, însă nu-și justifică cu nimic talentul, pe care, trebuie să recunoaștem, îl are.

Păcat de-atâta sentimentalism irosit. Dl Jordan ar putea să ne pună la îndemână chestiuni mai serioase, mai adânci, căci și pana și talentul îl ajută. Dece oare atâta părăduială de vorbe și de personaje banale. Suntem atât de sătui de povești! Oricât ar fi ele de frumoase înșirate. Dece să țină cineva să ne arate, numai decât, pretențiile și mofturile unor surori ca Bivolaru, metehnele unui subchimng ori »spiritele« unui oarecare șef de gară, cum sunt personagiile alese în roman. În târgușoare, toată lumea suferă de aceeași boală. Caragiale i-a consacrat.

Dl. B. Jordan scrie frumos și ni se pare că și ușor. Probabil că între alte ocupații a repezit pe piață și acest »Tren albastru«. Pentru acei ce-și găsesc o distracție din a eși în întâmpinarea trenurilor, pentru acei ce țin să-și facă digestia cu o »oarecare« carte în mână »Trenul albastru«, mă ales că e și albastru, e bun.

⊙

Th. I. Țucanovici

CONSTELAȚII

nuvele, editată de Astra-Satu-Mare, lei 50.

Povestirile au apărut sub auspiciile Astrei, secția sătmăreană, și-așa cum se prezintă, în vitrine, atrag ochiul, îmbiind. Păcat însă că autorul e localnic. Când zic păcat, nu presupun o scădere dlui Țucanovici, ci mă gândesc la păcatele noastre ale provincialilor, cari nu credem în nimeni dintre acei ce se ridică dintre noi și trăesă printre noi. Sperăm că nuvelele vor face impresie bună lectorilor cari apreciază acest gen și mai deduc că autorul a avut grijă să le împartă dela om la om spre a-și acoperi cheltuelile de tipar. În viitor, credem că puțină grijă, asupra topiceii, n'ar strica.

Atragem atențiunea tuturor asupra »Constelațiilor« dlui Tucanovici. Iși va face fiecare, cu această ocazie, o idee despre posibilitățile autorului.

Emily Brontë

LA RĂSCRUCE DE VANTURI roman, ed. Fundația pentru Literatură și Artă Regele Carol II. lei 60.

Cu satisfacție și nu fără oarecare surprindere, constatăm că de-un timp, de-un timp foarte scurt, și din inițiativa noastră, traducerile ce apar se cântăresc bine înainte de a fi împărtășite pe piață. E drept că prețul și hârtia sunt tot românești, dar oricum, mulțumirea există constând în aceia că cel puțin așa cum sunt nu sunt niște pornografii.

»La răscruce de vânturi«, (tradusă din englezește de Mary Polihroniade, face parte din colecția scriitorilor străini moderni. E o carte interesantă în felul ei, însă e o carte cam rece parcă. Deși ni-a plăcut lectura ei, am trecut totuși peste cu-prins cu oarecare greutate, cu oarecare tristețe. Și-aci nu băgăm vină traducerii căci traducerea n'am simțit-o. E în cartea aceasta un altfel de cugetare, o altă mentalitate, cugetare și mentalitate încadrate într'o acțiune oare cum străine nouă.

In orice caz însă. »La răscruce de vânturi« merită atenție.

Fustel de Coulanges :

— CETATEA ANTICA —

edtiura Socec, lei 100.

Tradusă de dl A. G. Alexianu, *Cetatea Antică*, umple un mare gol. Și-l umple fiindcă, în această mertiuoasă lucrare, ni se prezintă, sub toate aspectele, principiile și regulile după care s'au guvernat cele două societăți: greacă și romană, societăți despre care, în urma descoperirii unor diferențe e-

sențiale, vom constata cu surprindere cât de mult ne deosebim noi, modernistii, superficialii de azi, de antichitate.

Dar cartea aceasta mai are marele merit de a fi accesibilă oricui dintre acei ce vor să se dumirească asupra unor adevăruri din trecutul acelor ce care nu prindim a ne lăuda. Numai că »pentru a cunoaște adevărul acestor popoare vechi, este înțelept să le studiem fără a ne gândi la noi, ca și cum ni-ar fi străine, cu aceeași dezinteresare și libertate de cuget, ca și cum am studia India veche sau Arabia«. »Astfel studiate: Grecia și Roma ni se prezintă cu un caracter absolut inimitabil. Nimic din timpurile moderne nu le seamănă. Nimic în viitor nu le va putea semăna«.

»Cetatea Antică« va mulțumi pe oricare dintre acei ce, cu răbdare și voință, o vor gusta. Atragem luarea aminte, tuturor, asupra acestei serioase traduceri.

Abia reintors dela tipografie, stam, fără grija revistei, în tovarășia manuscrisului »AZUR, PENTRU PLOPUL CU INGERI« a poetului D. Hinoveanu,

incântat de frumusețea admirabilelor sale versuri.

Cineva intră, o fi bătut sau nu la ușă, nu știu, și m' anunță, în numele paginătorului că, pentruca paginile »Dărilor de seamă« să fie complete mai trebuie ca să pe-atâta; aci îmi arată cu ambele mâni o lungime. Dezorientat de intrarea nesimțită și surprins de — de această lipsă — știam că scrisesem pentru trei pagini întregi iar la revizie nu observasem vreun gol, mă gândii să scriu. Dar ce? Și-apoi cum să scrii la comandă? că de, cu de-ale scrisului noi ne-ocupăm numai pînă la obligațiile profesionale așa că nu prea avem rezerve.

Să amintesc ceva despre revistele primite: *Apostol*, *Preocupări didactice*, *Lanuri*, *Familia*, *Naționalul*, *Țara Bârsei* etc., ori să scriu câteva rânduri în legătură cu motivele plictisiei provincialilor. Natural, mă gândeam să scriu despre plictiseala altora pentrucă noi n'avem atâta timp ca să ne mai și plictisim.

Dar ia să măsoz; nu s'o fi împlinit locul pe care mi l-a arătat ucenicul cu mână? Exact.

Lăsăm chestia cu plictiseala pentru numărul viitor.

CONST. GH. POPESCU

„SERVICIUL GAZETELOR“

AGENȚIE INTERNAȚIONALĂ DE PRESĂ ȘI PUBLICITATE

Director: EMIL SAMOILĂ

BUCUREȘTI, Str. Sf. Constantin 24. Telefon 3-16-15.

urmărește tot ce se publică în cele circa 1400 publicații din România, iar prin intermediul celor 102 agenții similare din străinătate, tot ce se scrie în presa din toată lumea și procură tăeturi de presă asupra oricărei personalități sau subiect.

Cereți telefonic sau în scris prospecte lămuritoare sau probă gratuită de o săptămână, indicând subiectul care vă interesează.

RĂBOI

Este interesant să observi cum toată lumea dorește să fie flatată. Probabil că firea omenească este astfel alcătuită, să nu-și poată scruta propriile fapte. Oricât ar greși cineva, nu vrea — și nici n'ar putea — să-și recunoască scăderea. Dimpotrivă se găsesc motive contrarii care fac pe om încrezător în defectele sale. Scoatem la întâmplare un exemplu.

Se face atâta caz de presa provincială. Există chiar o federație a presei, care are conducători ce țin discursuri. Se aduc elogiile impresionante și se relevă importanța presei provinciale. Săraca presă! Ea e inexistentă ca valoare și agonizează în inanție. Vorbim cu toții de ziare provinciale. Arătăm cu dăruire fastuoase necesitatea ei (nu lipsește niciodată adjectivul suculent de naționalism, recte românism)) și când colo ea e jigărită, nevrednică și nesprișnită. România dovedește pe zi ce trece, că tot ce are bun trebuie să pornească numai din Capitală. Restul e mai mult mutăreala lamentabilă și afacere în dublu câștig: material și fanfaronadă. Apoi culmea culmelor, centristii vorbesc cu osanale (au câștiguri de pe urma acestora) de străduințele laudabile ale ziariștilor din provincie.

Destinul când vrea să-și bată joc de cineva, prin îngâmfare, îl face gazetar de provincie...

*

Ziarele ne-au adus deunăzi o noțiune care ne stârnește o avalanșă de impresii întortocheate. În lumea de astăzi nu mai știi ce s'alegi. Nu poți găsi nimicând marginile adevărului. Noțiunea e din domeniul literaturii. Și anume în jurul mult dezbătutei morale în artă. Iată despre ce-i vorba:

D. Mircea Eliade, scriitor tânăr, filosof și principal conducător în Societatea Scriitorilor Români, a fost singurul care într-o ședință a S. S. R.-ului a ridicat cap de acuză, atunci când a fost vorba ca societatea să protesteze pentru arestarea scriitorilor Geo Bogza și H. Bonciu. Protestul n'ar fi însemnat identifierea cu așa zișii literați pornografi, ci ar fi demonstrat o solidaritate a scriitorilor pentru apărarea prestigiului de breaslă, urmând a se cere neintervenția instanțelor lumești în chestiuni de delict literar și peste tot artistice. Numai d. Mircea Eliade a vorbit vehement împotriva solidarității cu acești »pornografi«. Dsa este susținătorul ferm al moralității în artă. I s'au atras ulterior dlui M. E. binevoitoare atențiuni, ca nu cumva, doamna ferește, săa jungă și dsa la mare ananghină:

Si iată că năstrușnica vieată i-a scos hazul în cale. Ce nenorocire! D. M. E. a fost exclus acum câteva zile, din învățământul universitar unde deținea onorific, o asistență pe pe lângă catedra de logică. Măsura a luat-o Ministerul Educației Naționale, care a socotit că un autor care propagă imoralitate în scrierile sale nu poate fi oficiină educativă.

Știm că se va reveni asupra ordinului, pentru că este o monstruoșitate să lovești într-un om muncitor și capabil. Dar nu putem înțelege cum de d. M. E. cerea decapitarea pornografilor când însuși dsa concepușe atari delict. Dare dsa va cere ajutorul aceluiași S. S. R. ? Scriitorii să caute acum solidarizarea pentru același motiv, refuzat de d. Eliade?

Sântem curioși să știm ce va gândi d. E. mai departe și dacă va vedea ceea ce ar fi trebuit să vadă dela început; că pornografia este în funcțiune de modul fiecărui de-a vedea. Și că deci ceea ce d. E. n'a văzut imoral în scrierile dsale (căci altcum credem că n'ar fi avut curajul întării în luptă) ar fi văzut alții.

În aceste cazuri, de ce să-țipăm în vileag acuze și de ce să amestecăm instanțele judiciare în chestiuni, care le-ar putea soluționa forurile literare competente?

Altfel riscăm să privăm de libertate pe literați și să-i așezăm alături de toți borfașii zilelor noastre.

In anul acesta »Săptămâna cărții« a înregistrat un oarecare eșec. Ca fiecare încercare meritorie. Declinul faptelor mărețe vine mai repede de cum se așteaptă... Nu ne șutăm prea tare. Banalitatea relatărilor că azi nu se mai citește aproape nimic, este ieșită din uz. Aceasta nu numai la noi, ci și în țările apusului civilizată.

Ne cam doare un singur lucru. Faptul că organizarea săptămânii a fost fluctuabilă. Nici azi nu știm precis, când a avut loc de fapt această săptămână de vreme ce expoziția și congresul din cadrul »Lunei Bucureștilor« s'au amânat de câte va ori până s'au putut ține. Dar și acolo cuvântări și promisiuni... Atât!

Deci, încăodată, nu ne mâhnim. Ne cunoaștem cu toții și știm ce putem. Ne așezăm cu vorbiri, promitem sprijin în numele culturii și-apoi terminăm prin a plăti banii grei pentru un locșor la matchul internațional, unde se salvează »onoarea țării«.

Ce să tot solifisim, ifose de culturali! Să ucidem mai bine invenția lui Gutenberg și să populăm stadioanele sportive, unde să cultivăm calitățile fizice ale tineretului...

Avem doar nevoie de brațe vânjoase, în marșul acesta furinbund al omenirii spre masacrul!...

OCTAV. RULEANU